СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 113. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, пятниця, 16-го травня 1947. No. 113. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, May 16, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРОТИ ПЛАТНІ „ВІД БРАМИ"

Не зважаючи на спротив робітничих організацій та департаменту праці, президент Труман підписав закон, який забороняє процеси за платню від часу вступу до воріт підприємства перед працею аж до часу повороту поза ворота після праці („від брами до брами"). Процеси за доплату таких платень за минулі часи досягнули претенсій на шість більйонів долярів. Закон про заборону платень від брами відноситься як до минулих невиплачених платень так і до будучих, коли вони не були умовлені в контракті. Президент вияснив своє становище в цій справі, заявляючи, що він підписує закон „в інтересі економічної стабілізації нашої державиї". Тому, що підприємці тепер не мають причини боятися несподіваних виплат за минулі часи, президент поновив своє домагання, щоб піднести найнижчу робітничу заплату з 40 ц. на 65 ц. на годину. Так само висловив президент надію, що тепер підприємці зможуть лекше перевести знижку цін на продукти.

ПЕРЕГОВОРИ НАД БИЛОМ ТЕФТА.

Ледви сенат прийняв законопроект Тефта про обмеження юнійних вольностей, а вже починають конференцію представники обох палат над вирівнанням постанов в окремих законопроектах, які прийняли обі палати в цій справі. Зогляду, що між законопроектом прийнятим в палаті репрезентантів і законопроектом, прийнятим у сенаті, є великі розбіжності, наради конференції мусять затягнутися довший час.

ВУГІЛЛЯНА КОМПАНІЯ ОБВИНУВАЧЕНА ЗА ВИБУХ В СЕНТРАЛІЇ.

Судейська лава повіту Вашингтон, Ілл., винесла обвинувачення проти Сентралії Кол Компані за „нарочне занедбання" правил осторожности в копальні в Сентралії, стейту Ілиной, наслідком чого повстав вибух в цій копальні 25 березня, при чім згинуло 111 людей. В обвинуваченні закидається компанії, що вона занедбала забезпечити доплив свіжого повітря до підземних хідників і належно очистити майни з вугілляного пороху. За такі занедбання закон стейту Ілиной передбачує кару по $500. Одначе судейська лава не найшла підстави повести кримінальне поступовання проти власників шахт.

ВОЛЕС ДОМАГАЄТЬСЯ 150 БІЛЬЙОНІВ ДЛЯ ЕВРОПИ.

Щоб недопустити до третьої війни Генрі Волес домагається вислати з Америки до Европи $150,000,000,000 упродовж довшого часу. Його грограма обіймає: пять більйонів долярів на піднесення життевого стандарту у Східній Европі; піднесення життевої стопи в Азії коштом десять більйонів долярів; дальше він домагається різних грошевих сум як інвестицій, уділюваних через Світовий Банк, головно для Росії. Коли це все станеться, тоді не буде причин до третьої війни, на думку Волеса. Усе те він предложив у своїй промові в Шікагу дня 14 травня. У промові він закинув президентові Труманові, що той „політикує нуждою Европи".

ФОСТЕР ЗАКИДАЄ ТРУМАНОВІ ГІТЛЕРІВСЬКІ НАМІРИ.

Вилйем З. Фостер, голова Комуністичної Партії Америки сказав у своїй промові в Медисон Сквер Ґарден у Ню Йорку 14 травня, що політика президента Трумана зміряє до такої самої мети, до якої зміряв Гітлер. Покликуючися на свій тримісячний побут в Европі, Фостер заявив, що в европейських країнах дружно співпрацюють соціялісти й католики з комуністами в нових робітничих юніях. При цім виказував Фостер, який поступ робить комунізм у всіх країнах Европи. Разом з Фостером промовляв теж Ґерґард Айслер і Юджін Денис, які є обвинувачені в погорді для конгресу і находяться на волі за запорукою.

ПОТРЕБА „ГОЛОСУ АМЕРИКИ" В ЕВРОПІ.

Ген. Волтер Бедел Смит, американський амбасадор до Совєтів, складав зізнання у підкомісії заграничних справ палати репрезентантів в справі продовжування радіопрограми „Голос Америки" для европейських країн. Він твердив, що в країнах Середної Европи йдуть безупині заклики з оголошеннями різних ідеологій і люди просто губляться серед повені агітації. Тому Злучені Держави повинні посилати в Европу свої погляди про демократію, щоб стримати дальше замішання та подати людям якусь надію на привернення людської свободи. Смит заявився теж за виміну людей науки між Совєтами та Америкою.

Сенат прийняв законопроект про чужинну допомогу

Вашингтон, 14. травня. — Сенат пирйняв 74 голосами проти 4 програму несення допомоги чужинним краям в такім виді, як цього домагався президент. На підставі закопроекту Злучені Держави мають призначити $350,000,000 на допомогу знищених війною країн в Европі й у Китаю. Палата репрезентантів прийняла цей законопроект з таким обмеженням, щоб виплатити лише $200,000,000 на допомогову акцію. Тому, що між обома законопроектами є великі різниці, представники обох палат зійдуться на конференцію для вирівнання постанов. Сенатор Ванденберг домагається, щоб призначити на чужинну допомогу мінімум $300,000,000. Ці фонди мали б піти в першу чергу на продовження допомогової акції, веденої досі УНРРА, якої діяльність кінчиться з днем 1. липня б. р.

ВИСИЛАЮТЬ НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ В ХАРЧАХ ДЛЯ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ.

Вашингтон. — Секретар війни Роберт П. Патерсон оприлюднив, що уряд Злучених Держав висилає негайно, ще в місяці травні, великі припаси харчів до европейських країн, щоб зарадити харчовій кризі. Допомога піде в першу чергу до країв західної Німеччини, де харчова справа дійшла верпика кризи. Загалом має бути вислано до Німеччини 400,000 тон харчів, а до інших країн окремо 72,000 тон. Голод у Німеччині зріс ізза гострої зими, внаслідок чого зруйновані були засіви і прийшла недостача харчів на 200,000 тон. Патерсон покликається на звіт бувшого президента Герберта Гувера, який твердить, що Німеччина потребує негайної харчової допомоги.

В МЕКСИКУ ВЕРТЯТЬ ЗА НАФТОЮ В 35 МІСЦЯХ.

Місто Мексико. — Уряд почав вертіти за копи в 35 різних околицях у пошукуванні за новими джерелами нафти. Із Злучених Держав і інших чужих країн наспіли зголошення до співпраці з урядом при експлоатації нових джерел.

Британці не допускають І. Р. О. в свою зону Німеччини

Лузанна, Швайцарія, 14. травня. Сьогодні повідомлено, що британський уряд відмовив Міжнародній Організації для Скитальників (ІРО) права на діяльність в британській зоні Німеччини. В цій зоні перебуває ще понад 245,000 скитальників, що засадничо відмовились вертатися до країн свого походження та які потребуватимуть повної, або частинної опіки ще на неозначений час. Британське становище до діяльности ІРО вважається дуже поважною загрозою для загальної розвязки скитальчої проблеми.

Підготовча комісія ІРО рішила вчера перебрати функції піклування скитальниками безпосередньо після розвязання УНРРА 30-го червня, не дожидаючи на кінцеве оформлення самої ІРО. Якщо це не сталося б, проблема скитальників в Австрії і Німеччині мусіла б перейти на окупаційні американські, британські і французькі власті в цих країнах. Британія сама підлержувала підготовчу комісію ІРО в рішенні перемінити її на екзекутивне тіло цеї організації. Проте, Британія не бажає собі, щоб ця організація посилала свій власний персонал в британську зону. Америка, що грає головну ролю в творенні і урухомленні ІРО, робить дальше всі можливі за ходи, щоб усунути під цим оглядом всі перешколи. Секретар стейту Маршал мав би звернутися ще безпосередньо до британського секретара закордонних справ Бевина, щоб він інтервенював у військових властей в справі дозволу на допущення ІРО в британську зону.

Своє рішення британці самі вияснюють непорозуміннями, які траплялися раніше між персоналом УНРРА і військовими властями, та які могли б повторитися і у випадку з ІРО, що задумує перебрати персонал УНРРА. Представники інших країн, з американськими включно, мають ще й свої окремі вияснення цього британського становища. Головними причинами вважається: 1. Британці воліли б, щоб радше їх власний персонал діставав заплату в долярах, чим її мали б брати чужі урядники, заанґажовані міжнародною організацією; 2. Британці побоюються, що власний персонал ІРО утрудниюватиме політичну контролю скитальників. Це відноситься головно до жидівських скитальників, серед яких британці не бажають собі пропаганди за еміграцією до Палестини. За третю причину подається, що британці бажають задержати деякі групи скитальників, яких ІРО могла б „вичистити" зі своєї опіки, як не бажаних та що могло б охопити кількадесять тисяч головно поляків і югославян. Британські представники в підготовчій комісії ІРО заступають думку, що проблема скитальників сьогодні вже перестала бути нагляча, бо вона вже сама по собі нормується. З Лондону повідомили, що британським представником в ІРО був призначений сер Віктор Маллет, бувший британський амбасадор в Мадриді, на місце сер Джорджа Ренделя.

ВИНСТОН ЧОРЧИЛ ПОЧАВ КАМПАНІЮ ЗА ОБЄДНАННЯ ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН.

Лондон, 14. травня. Сьогодні на зїзді понад 6,000 представників різноманітних суспільно-політичних напрямків, бувший британський премієр Винстон Чорчил виступив з промовою, починаючи публичну кампанію за створений ним в січні Комітет Европейського Обєднання. Чорчил заявив, що Обєднана Европа, вільна від націоналістичної ненависті та ревалізації, є першою передумовою тривкого мира та організації обєднаного світового управління. Він підкреслив, що таке обєднання Европи повинно наступити в рямках О.О.Д. Чорчил вважає, що обовязком Великої Британії і Франції є перебрати під цим оглядом ініціятиву і провід. Німеччину та Італію він пропонує прийняти теж до цеї европейської спільноти, головними „філярами" якої повинні бути великодержави, зі Совєтським Союзом включно.

Промови Чорчила слухали цілий ряд визначних осіб, з архиепископом Кантербері та членами дипломатичного корпусу включно. Зібрання відбулося без інцидентів, хоча перед Роял Алберт Голл, де воно відбувалося, крутилася відповідна кількість осіб, яких поліція зідентифікувала як комуністів та які носили таблиці з написами в ролі „Спасайте Европу від... Чорчила", та які роздавали летючки в яких Чорчила називається ворогом Совєтського Союзу і ворогом „мира".

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ПІДДЕРЖУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ПОВСТАНЧУ АРМІЮ—ТВЕРДИТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТЕР СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Лондон, 14. травня (АП) — Польський віцеміністер справедливости Леон Хайн, що разом з делегацією польських правників відвідує тепер Англію, жалівся сьогодні, що Українська Повстанська Армія дістає „інструкції, фінансову допомогу та військовий виряд" від національних груп зза кордону, „головно зі Злучених Держав Америки, Канади та деяких окупаційних зон Німеччини".

БРИТАНЦІ ПІДДЕРЖУЮТЯ РЕПАТРІЯЦІЮ ПОЛЯКІВ.

Лондон, 14. травня. В опублікованій сьогодні британській ноті до польського уряду британське міністерство закордонних справ стверджує, що воно переводить демобілізацію польських вояків, які служили під британським командуванням та піддержує їх поворот до Польщі. Згідно з цею нотою досі вже вислано до Польщі 59,239 бувших плольських вояків в британській армії і до червня вже залишиться „тільки небагато таких, що дожидатимуть на поворот додому". Приблизно 1,500 поляків відсилається тепер кожного місяця з Англії до Польщі, а добровільні зголошення на поворот до Польщі доходять тепер до 400 осіб місячно.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОПОНУЮТЬ ПОДІЛ ПАЛЕСТИНИ

Лейк Соксес, Н. Й. 14. травня. — Совєтський представник в О. Д., А. Громико, пропонував сьогодні поділ Палестини на дві самостійні держави, арабську і жидівську, якщоб антаґонізм між цими двома народами унеможливлював створення „спільної арабсько-жидівської демократичної держави". Громико заявив, що першою вимогою в становищі совєтського уряду є створення з Палестини незалежної держави, з рівними правами для жидів та арабів, що було б теж „здоровою базою для співжиття і співпраці цих народів". Поділ Палестини на дві держави був би, по думці Громика, виправданий тільки тоді, якщоб відносини між арабами і жидами були справді аж такі лихі, що виключали б співжиття і співпрацю між ними в одній вільній державі. Громико висловив ці думки на сесії Загального Зібрання О. Д., що мала ратифікувати рекомендації комітету політики і безпеки щодо Провірочної Палестинської Комісії О.Д. Американський представник пропонував, щоби згадана Комісія розглянула обидві можливості, іменно, створення з Палестини одної жидівсько-арабської держави, або її поділу. На завтрішній сесії Загального Зібрання, під час якої буде виголошений ще цілий ряд промов, могли б запасти вже кінцеві рішення і Загальне Зібрання закінчило б свою надзвичайну сесію після 15 днів нарад.

КЛЕЙТОН ПРИЇЖДЖАЄ ЗІ ЗВІДОМЛЕННЯМ.

Женева, 14. травня. — Американський представник на Женевській конференції Економічної Комісії О. Д. для Европи, підсекретар стейту для економічних справ Вилйем Клейтон, приїде в найблищу суботу до Вашингтону, щоб здати звіт з дотеперішнього перебігу конференції та нарадитися зі секретаром стейту ген. Маршалом.

ЗАКЛИК ПРЕЗИДЕНТА ФРАНЦІЇ ДО СЕЛЯН, ЩОБ ДОСТАВЛЯЛИ ЗБІЖЖЯ.

Париж, 14. травня. — Французький президент Вінсент Оріол звернувся зі закликом до французьких селян, щоб вони доставляли збіжжя, не дожидаючи на підвишку цін, і в той спосіб врятували країну від інфляції. З подібним закликом звернеться завтра теж премієр Рамадіє.

ВІДПУСТКА МАДЯРСЬКОГО ПРЕМІЄРА.

Будапешт, Мадярщина, 14. травня. — Урядово повідомлено, що мадярський премієр Ференц Наґі виїде до Швайцарії на три-тижневу відпустку, а в тому часі його заступатиме комуністичний віцепремієр Матіяс Ракоші. З приватних джерел інформують, що премієр залишиться у Швайцарії аж до ратифікації мирового договору, що позбавить мадярських комуністів найбільшої піддержки, іменно совєтської окупаційної армії.

"ПОВІНЬ" НІМЕЦЬКИХ ОХОТНИКІВ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

Франкфурт над Майном, 14. травня. — Між німцями поширилася поголоска, що вони можуть вступати до американської армії. У висліді американське командування засипано такою „повенню" подань охотників на американських вояків, що треба було видати окреме повідомлення, що привілей служити в американській армії прислуговує тільки американським громадянам.

ЗМЕНШАТЬ ПРИДІЛ ХАРЧІВ НІМЦЯМ.

Берлін, 14. травня. — Загальна харчова кріза заставила американсько-британські військові власті злучених зон Німеччини зменшити приділ харчів німцям з 1,550 на 1,200 кальорій, що мало б увійти в силу вже, правдоподібно, з найблищим приділовим періодом та потривати приблизно три місяці.

РАТИФІКАЦІЯ ПОЛЬСЬКО-ЧЕСЬКОГО ДОГОВОРУ.

Прага, 14. травня. — Чеський парлямент ратифікував сьогодні польсько-чехословацький договір приязні та взаїмної допомоги.

БРИТАНЕЦЬ СПІВЧУВАЄ ЯПОНЦЯМ.

Лондон, 14 травня — Адмірал вайкаунт Кунінгем, бувший перший лорд адміралції, заявив сьогодні, що він завжди жалував, що на Японію скинено атомову бомбу, хоча це могло й приспішити закінчення війни.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДНОВЛЮЮТЬ СВОЮ ОПОЗИЦІЮ В ЯПОНІЇ.

Токіо, 14. травня. — Після пів року відносно спокійної співпраці, большевицький представник в Контрольній Раді Союзників, ген. Кузьма Деревянко, сьогодні знова почав свою критику, закидуючи західним союзникам, що вони завели „японський народ" в „економічну сліпу вулицю". Вважається, що ця заява Деревянка була пропагандивною підготовкою дальшої большевицької опозиції до політики союзників в Японії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ЯК З ДОПОМОГОЮ НАРОДАМ У НЕВОЛІ?

Підносяться щораз частіші голоси, щоб урядові кола, коли висказуються про різні політичні справи, говорили дуже простою та ясною мовою, такою, щоб увесь загал міг зрозуміти, про що іде й до кого та чого це відноситься. Домагаються цього у першу чергу від президента та уряду тоді, коли вони забирають голос у справах закордонної політики, чи переговорюють з різними чужими урядами та заключають з ними умови, як от в Ялті, Тегерані, Потсдамі.

Іде головно про те, щоб крім цього, що проголошується, не було ніяких додаткових, тайних клявзуль, а теж, щоб з самого початку вияснювано зміст договорів та зобовязань в такий спосіб, як їх дійсно треба розуміти.

Отсе домагання поширяють тепер теж і на Доктрину Трумана, яку зачинають всіляко розуміти, зокрема, коли іде про відношення до Советів і боротьби з комунізмом. Наприклад питають: як властиво розуміти заповіджену президентом Труманом допомогу „вільним народам"? Совєти, що є найбільш озлоблені за цю обіцянку, розуміють її як „війну проти Совєтів" і так представляють це у своїй пропаганді. Тепер сам Вашингтон представляє це тільки як „економічну та фінансову допомогу". Знов питають: Чому відразу не сказано цього ясно? Питають дивуючись, бо й ця відповідь не вдоволяє. У ній говориться тільки про „вільні народи", що можуть впасти у кайдани, точніше, у совєтську неволю. Ніхто з нас не може мати нічого проти цього, щоб ратувати народи перед большевицькою загрозою. Це добра і розумна думка, як з гуманного, так і політичного боку. Та як так глядіти на народи, що не зазнали совєтського пекла, то чому поминати цілковитою мовчанкою ті нещасні народи, що їх Совєти загарбали давніше? Чи це, що десятки міліонів тих людей уже вигинуло наслідком комуністичного варварства, має уже звільняти нас від допомоги тим нещасним, що ще жиють і мучаться в совєтських тюрмах і концентраційних таборах? Чи це має бути ця „внутрішня" справа Совєтів, у яку ми не мішаємось?

Нам здається, що теж і це потребує вияснення. Розуміємо, що для президента і уряду це дуже „делікатна" справа, коли говорити їм про народи, що їх треба визволити спід Совєтів. Проте це не повинно бути перешкодою для американського загалу поставити і цю справу: просто й ясно. Акцію в цій справі повинні повести на широкі розміри в першу чергу ті етнічні групи в Америці, які походять з країн і народів, що є тепер у московському ярмі чи в сфері кремлівських, політичних впливів. Америка повинна давати допомогу не тільки вільним народам, що їм грозить совєтська агресія, але теж і тим народам, що впали жертвою московського імперіялізму, давнього, чи теперішнього.

Давніше було чути в нас хоч про охорону прав людини, про те, що такі права повинні обовязково існувати і бути здійснювані в усіх краях, що є членами Обєднаних Держав, значить і в Совєтах. Тепер навіть і про це нічо не чути. Чи народи в неволі мають далі гинути, а ми цьому приглядатись?

Як комуністи використують силу в юніях?

Ще у виданні з 22 лютого б. р. „Сатердей Івнинг Повст" написали браття Алсопи цілу розвідку про те, як американські большевики опанували деякі робітничі юнії. Зогляду, що саме тоді конгрес та уряд Злучених Держав почали розкривати загально методи, якими комуністи опанували різні ділянки американського прилюдного життя, розвідка братів Алсопів не найшла ширшого відгомону в американській прилюдній опінії.

Та в літературнім магазині щоденника Ню Йорк Таймс, з неділі 11 травня, можна завважати, що справа порушена Алсопами не перестала бути актуальною, бо її порушує тамже такий визначний юнійний провідник, як Дейвид Дубінскі, пресідник Юнії Робітників Жіночого Одягу і віцепрезидент Американської Федерації Праці. У підзаголовку статті зазначено, що наміри й напрям комуністичної діяльности в юніях є ворожі до робітничих організацій і це саме звертає на себе увагу читача. Бо коли була колинебудь складена і всесторонно поширена якась легенда про беззастережних оборонців робітничої справи, то саме таку легенду складено про большевиків. Легенда так загніздилася серед широких мас робітництва й громадянства, що як хто відважився сказати щось проти большевиків у звязку з робітничим питанням, цього відразу тавровано „ворогом робітничої справи".

Дейвід Дубінскі пише про те, чим є комуністи для робітничого руху. Найбільші прихильники большевиків мусять признати, що Дубінскі чейже не є ворогом робітників. Крім того він пише й говорить не на підставі здогадів або переповідання, а на підставі власного переживання й досвіду з большевиками. Дубінскі ясно каже, що ціллю комуністів при опановуванні юній зовсім не є добро робітничої справи. Щобільше, він твердить, що добро робітничої справи лише виїмково входить в большевицькі цілі і то лише тоді, коли це добро не шкодить комуністичній політиці. А дійсна ціль, чому комуністи опановують юнії є політична служба Кремлеві. Все інше є лише способом до осягнення цілі. Їм навіть не залежить на цьому, щоб комуніст був головою юнії чи щоб займав який інший уряд. Головне в їхнім змаганні, щоб уряд юнії опинився в їхніх руках як їхнє знаряддя для передавання й виконування наказів з Кремля. Для них навіть вигідніше нераз ставити консервативних людей до уряду юнії, щоб відвернути від себе увагу. Та найбільше полюють комуністи на легковірних „поступовців", яким вони все закрутять голови удаваними поступовими фразами.

Самий Дубінскі характеризує комуністів як людей без ніяких моральних засад, для котрих всяка мораль чи етика є „буржуазною" видумкою. Щодо „поступовости", то Дубінскі твердить, що під цим оглядом він вважає комуністів за „тоталітарних реакціонерів". Зате справжні поступові юнії є предметом головних напастей комуністів. Тому комуністи намагаються знищити в першу чергу поступові юнії, бо такі юнії з переконання дбають про робітниче добро й вміють розрізнювати, хто є приятелем, а хто ворогом робітничої справи. Раз большевики опанують якусь юнію, то вже її так цупко тримають у своїх обіймах, що аж тоді її покинуть, коли її знищать. Вони полюють дуже на втримання становища касієра, бо тоді юнійна каса служить їхнім партійним цілям. Для прикладу, як комуністи тримаються при владі в юніях, вказує Дубінскі на Юнію Робітників Жіночого Одягу, де вони трималися десять літ і довели до знищення каси з $3,500,000 і знищили не лише саму юнію, але й мало не розбили цілого кравецького промислу, у якому ця юнія мала всюди своїх членів як робітників.

Яка головна ціль комуністів при здобуванні головних урядів в юніях? На це відповідає Дубінскі: Диктувати волю московського інтернаціоналу! Друга ціль: Через опанування великих юній здобути доступ до найвищих установ, на які юнія може мати вплив. Так, наприклад, під час війни юнії мали своїх представників на нарадах при укладанні політики американського уряду. Через юнії комуністи діставалися на такі наради і мали нераз тайні вісті з першої руки про наміри уряду. Маючи яких 70,-444 членів у загальнім числі 13,000,,000 комуністи опанували найменше 25 відсотків юній,, хоч відсотково їхня сила була просто зникаюча. Так ось при помочі 500 членів комуністи опанували морську юнію, яка нараховує 80,000 членів. Іншими юніями, над якими комуністи хочуть панувати постійно, є такі: комунікаційні, транспортові, корабельні, і виробу електрики. Це є ключеві підприємства й тому, хто контролює в них працю, контролює самі підприємства.

Дубінскі ставить запит: Що то сталось би на випадок, коли б так комуністи опанували більшість американських робітничих юній? На це, каже Дубінскі, дав відповідь визначний російський юнійний провідник Томський, котрий під час одної чистки мусів поповнити самогубство: „Коли б на хвилину ми могли собі представити, що німецькі юнії могли б маширувати рука в руку побіч німецьких комуністів, то нема сумніву, що при такій комбінації в Німеччині повстав би комуністичний уряд впродовж пяти мінут після такого маршу... Коли б на хвилину ми могли собі представити союз англійських робітничих юній з Комуністичною Партією Англії, то цілком певно повстав би в Англії негайно совєтський уряд".

Уже тепер при помочі 0.0027 відсотків з загального числа 13,000,000 юнійних членів в Америці большевики опанували 12-15 зпоміж головних 40 юній, приналежних до С. І. О. і вже махають хвостом так сильно, що й голова мусить іти за хвостом. Що ж би то сталось, коли б так комуністи стали хвостом в половині американських юній?

Щоби втримати свободу, юнії мусять позбутися комуністичного проводу, дораджує Дубінскі.

НА ГРАНІ ЕПОХ

(Надіслане до „Свободи").

1947 рік являється переломовим в найновіщій історії світа. На цю тему помістив інтересні міркування журнал „Франкфуртер Гефте", що їх в основному передаємо.

Світ переживає духову крізу. І здорові і хорі є в стані гарячки. Ніхто не має змоги уникнути духа часу. Розглядається минуле для того, щоби зорієнтуватися в майбутньому та відкрити ритм подій - життя, тобто його підйоми та упадки. Це тяжка справа. Явища і причини так тісно повязані зі собою і перемішані, що ніхто не може точно сказати, що є явищем, а що причиною або де є наслідок, а де причина його. Генерації розвиваються одна з другої. Одні приходять, другі відходять вічною брамою часу. Кожна генерація має свої ідеї і цілі, які в зміненому вигляді переносяться на чергову генерацію. Люди вмирають, а ідеї живуть в їх свідомости. Жодна ідея в світі не тривала в чистому виді довше, як на протязі трьох генерацій. Після того вона мінялась, розщіплювалась і розпливалась. Ритм генерацій триває від 100 до 300 літ. Філософи робили спроби ту ритміку обгрунтувати. Навіть у розвитку музики добачують ритм генерацій. Кожна генерація хоче створити щось епохального і шукає собі місця в бігу часу. Ми якраз живемо на початку нової великої епохи в житті генерацій людства.

Епоха гуманізму 16 та 17 століть, що виявляла себе в останніх часах у формі індівідуалізму, перейшла до історії. Це була ідея духовости. Звязаний з нею тісно християнізм ратує з решток, що може, і переходить на нові тори життя. Лібералізм, що надав був свою духову печать політиці, також відіграв свою ролю. Відумирає також капіталізм, що довгий час надавав свою духову печать господарству. Він відумирає мимо того, що Америка пробує його ратувати своїми інекціями, чи краще сказати модернізувати. Живий ще націоналізм, що має свої початки в добі індівідуалізму. В його основі лежить природна національна свідомість народів. Його підсичували культури всіх епох. Нація ще й сьогодні являється носієм життя і ним остане в добрих чи злих часах. Що так є, це доказує стан світу, в якому діють виключно засади національної державности. Це діється мимо того, що наука, техніка, комунікація і господарство стали інтернаціональними. У великих зарисах світ у всьому інтернаціоналізується, тільки політика і право залишаються національними ділянками. Це і добре, що так є, бо було б зле, коли б одна якась централя, керувала міліярдовими однородними масами людей. Це особливо небезпечно в добі атомової енергії. Отже національне зріжничкування є потрібне.

По закінченні першої світової війни неясно було, чи людство находиться на грані двох епох, чи ні. Аж друга світова війна показала, що друга епоха почалась. Як буде виглядати ця нова епоха, ми не знаємо. Чи ми в ній будемо вільними людьми, чи рабами, також не можна сказати. Ця епоха буде епохою суспільства, а не одиниці. Чи в ній буде провідною ідеєю соціялізм в нинішнім його розумінні, чи може якось змодифікований, також неясно ще нині. Треба сказати, що соціялізм повстав в минулій епосі і має в собі залишки минулого, які з часом зникнуть.

Новій епосі пробував протиставитись фашизм. Зроблено спробу повязати соціялізм з націоналізмом, але світ цьому спротивився у формі демократії. Демократія ту спробу розбила. На світовій арені остали дві могутні групи сил: одна з централею у Вашингтоні, друга з централею в Москві.

Доля світу залежить нині від того, чи між тими двома централями дійде до згоди чи до зудару, чи переможе демократія, чи комунізм. Другорядні держави і сили світу гуртуються довкола обох центрів. Обі централі силою факту признають національне зріжничкування, чи націоналізм, хоч виявляють тенденції до його нівеляції. Як сказано вище, національне зріжничкування є явищем природним і тому з ним тяжче боротись, як то виглядає в теорії. В тій грі сил Англія творить окрему групу, посередню між комуністичною групою, з Москвою на чолі, та демократичною, з Вашингтоном на чолі. Таке становище Англії обгрунтовано минувшиною і Англія сьогодні переводить свідомо реформи, які мають її зреформувати згідно з духом часу. Англія більше тяготіє до заходу, як до сходу.

Американці та росіяни замешкують величезні простори. Вони думають континентально-просторовими категоріями, бо живуть в просторі, а не вузько - національними категоріями, як то роблять дрібні народи і держави. Обі групи є в стадії формування. На величезних просторах творяться нові нації в повному розумінні того слова зі злиття і змішування різних народів і рас, нація американська і нація російська. Національно-традиційно обі нації є молоді. Рівночасно вони є і старі, бо мають в своїй історії минувшину тих народів, з яких творяться. Обі групи багаті сирівцями і мають до диспозиції могутні народно-господарські організми. Обі групи сповнені месіянізмом цивілізаторського поступу. Техніка і матеріяльний добробут є змістом їхнього життя. Духовість стоїть у них на другому пляні. Обі групи склонні переціновувати вартість організації і механічний чинник життя і рішати все скоро механічно. Вони думають що вони все можуть зробити. Вони не люблять традицій за винятком того, що американці люблять збирати музейні цінності, а большевики люблять користуватись минувшиною для доказів свого існування. Обі групи люблять скоро міняти методи праці, коли їм щось не вдається зробити одним способом. Для обох світ являється величезною ляборaторією для витворювання культури, що виявляється в самозадоволенні з посідання земних дібр. Большевизм є прихильником науки про те, що чоловік є продуктом свого окруження та матеріяльних передумов. Американці думають так само, тільки свої думки ще не вбрали у форму ясної теорії. Росіяни переконані в тому, що вони покликані для того, щоби керувати світом, а американці вірять в те, що вони мають впорядкувати світ. Це в них не повязано з місіянізмом. Обі групи радо слухають балачки про майбутній вік американізму чи совєтизму.

Що різнить обі групи між собою? Уява про конечність організації суспільства. В теперішній силовій політиці, викликаній різними умовинами, йде між ними змаг за тавро майбутнього: американізм чи росіянство. Америка і захід вірять в вибори та в те, що вибрана правильно більшість діє лише добре. Це є світ демократії з парляментами, виконною владою і то не лише в національно - державному розмірі, а і в наднаціональному, у всесвітньому, з організацією обєднаних держав, де нема

(Докінчення на стор. 3-тій)

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I. НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

32)

Наказний полковник переяславський, Данило Святольдич-Ставрович опинився в Туреччині, далі з гетьманом Орликом і королем Карлом XII. у Швеції. Батьків і братів Данила нещадно вимордувано москвинами. Полковникував Данило надто молодо, ледви у 25 літ. У Швеції оженився з дочкою генерала Реншіладе, що згинув у московському полоні. У Швеції родився у подружжа син Андрій. Від цього Андрія походить Ростислав у восьмому поколінні.

Швеція війну програла. Короля Карла убито. Його сестра замирилася, — Малій Швеції не сила більш двадцять літ з величезною Московщиною воювати. Цар вимагав видати на смерть всіх українських скитальців, на чолі з Орликом. Шведи не видали ні одного. Скитальцям дано пізнати, що Швеція не встані їх захистити, по краю полюють московські шпиги, скитальців викрадають. Дала їм поміч королева зо Швеції виїхати. Орлик і ще зо тридцять душ опинилися у Туреччині удруге. Виїхав і полковник Данило з сином і дружиною, Інгрідою на імя. Дружина померла від невигод у подорожі. По ній у скорому часі помер полковник Данило. Малого Андрія взяв на виховання Данилів приятель, Магомет-Селим, аґа чи паша. Андрій виріс, одружився з дочкою свого виховника, дослужився ранґи паші з одним бунчуком. Родилося у нього трьох синів. Старший Василь у Туреччині й оженився. У нього народився син Остап, прапрадід Ростиславового батька.

За гетьманства Розумовського старий Андрій з синами та внуком вернувся в Україну. Умер генеральним бунчужним. Сини його лицарської крови, не ладили з урядом Катерини Другої. Не диво, що всі три погинули по тюрмах в часах ліквідації автономії України.

З їх смертю рід звівся на одного представника, Остапа Васильовича. Остап, з сином Миколою, воювали з Наполеоном. Остап у тих війнах і згинув, його син згинув у повстанні декабристів в Україні. Володіли невеликим, десятинсто хутором над самим Дніпром, на краю давніх посілостей Святольдичів-Ставровичів. Миколин син Павло, за Миколи I., згинув на засланні в Сибірі. Його син Олександер, і внук Юрій Олександрович, жонатий з Марією Гамалією, стали спокійними панками-гречкосіями. Юрій передав Ростиславовому батькові, свойому синові, добре впорядковане господарство, докупив сотку десятин у промотаного графа Ламздорфа, рядом зо своєю прадідною землею, але вже у чернигівській губернії. Коли на хуторі заспівав півень, той спів чуло три губернії. За Дніпром — Київщина, на лівому березі стик Чернигівської і Полтавської. Київ під боком — а до Полтави двіста верств, повітове місто Переяслав — два рази дальше від Києва. Географічні особливості хутора, стик трьох губерній, — придалися Володимирові Юрьєвичу у непорозуміннях його з охранкою.

Одружився Володимир Юрієвич молодо, десь у двадцять літ, студентом другокурсником природознавчого і історично - филологичного, тобто мовознавчого, факультетів Київського Володимира Великого Університету. Свобідно говорив трохи не всіма европейськими мовами, розумів і читав по арабськи і турецьки, може завдяки кровному спорідненню, — адже мав у собі турецьку кров. Ростиславова мама, сирота, з полковницько-го-козацького роду Горленків-Ломиковських жила у дядьків своїх в Києві, а у них молодий студент оселився на кватирі. Ірина - Марія Андрієвна володіла аж пятьдесятьома десятинами землі за Дніпром, з хутором Володимира Юрьєвича по сусідству. За її півсотнею десятин починалися обшари зайдів, графів Браницьких, аж 125 тисяч десятин! Материну землю по схожій ціні віддали в аренду селянам на 99 літ, бо ж земля родова, мати не хотіла її на все збуватися. Натомісць прикупили десятин півтораста по при свій хутор у того ж графа Ланцдорфа. За три покоління хутор Святольдичів-Ставровичів зріс більш як у тричі.

Ще ґімназистом, у революцію 1905 року Володимир Юрьєвич пристав до Української Революційної Партії. Зачали ганятися за ним охранники. Полюють на полтавській частині хутора — він перескочить у чернигівську, а це вже друга губернія. Поки губернія з губернією спишуться, поки дадуть наказ поліції, — промине часом пів року. Він живе спокійно не далі верстви від родового обійстя. Від поліції й відкупитися легко,—порося на свята, пару гусей, троян в руку — і живи спокійно, хоч протиурядові прокламації друкуй, до слідуючого наказу з губернії. Поліцаї — свої люди — селяни, охранників поліція також ненавиділа... Стане тісно в обох губерніях, Володимир Юрьєвич чкурне до недалекого Києва, а це вже третя губернія!... Гра з охранкою в цьоцю-бабки велася роками.

(Дальше буде).

За шовковою заслоною

Перед Зїздом Американсько-Української Молоді в Ню Йорку.

Від деякого часу прийнялася в світі мода писати щонебудь, якнебудь і про яку небудь заслону. Найбільшу популярність має „залізна заслона", але часом напишеться дещо теж про „долярову", або яку іншу „нафтову" заслону. В кожному разі людина, яка вміє дещо читати, сьогодні обовязково зустрінеться з будьякою, власне, заслоною.

Йдучи за духом часу, „автор цих рядків" постановив і собі написати дещо про одну заслону. З тою тільки різницею, що ця заслона не є ані залізна, ані нафтова, ані долярова, ані жодна інша символічна, але таки справжня, звичайна собі театральна заслона, зроблена з важкої, правдоподібно, шовкової матерії. Вона теж не сягає від одного кінця світа до другого, вона не закриває „одної шостої" частини земного глъобу, тільки звичайну собі театральну сцену у великій залі Ирвингтон Гайскул. А проте, за цею заслоною діються такі несамовиті речі, що хай ховаються всі інші заслони. Бо за цею „шовковою заслоною" два, три, а то й більше разів в тижні відбуваються проби Фестівалю, що входить в програму великого Зїзду Ліги Північно-Американської Української Молоді, який відбудеться вже „туй-туй", бо в днях від 30-го травня до 1-го червня включно, частинно в готелю Ню Йоркер, а частинно в Скул оф Фешин Дизайн Одиторіюм, як це точно подано в оголошеннях.

Власне, кілька днів тому „авторві цих рядків" пощастило заглянути за шовкову заслону підготовки до цеї небувалої імпрези. Запевняю вас, як світ-світом такого ще не бувало. Вправді, це „як світ-світом", можливо, дещо „переборщене", але в кожному разі „автор цих рядків" ще нічого подібного ані не бачив, ані про таке не чув. Тому вважаю за відповідне підхилити кінчик „шовкової заслони" теж для „широкого кола" читачів.

Перше, що за цею заслоною „кидається ввічі", це справжній сад „народнього цвіту", іменно, молоді. Скільки їх бере участь у виконанні програми Фестівалю, важко було почислити, бо все це, як живе срібло, переходить з місця на місце. Але, гадаю, сотня таки буде. При цьому одна пишніша від другої, один здоровіший від другого. І сама молодь. Вправді, між ними спостеріг деяких, що мають лисину на цілу голову, але це цілком не перерішує справу молодости. Люди ж в більшості лисими приходять на світ.

З подробицями самої програми Фестівалю я рішив познайомити читачів в дальших інформаціях зпоза „шовкової заслони". Сьогодні подам тільки загальні відомості.

Зїзд Української Північно-Американської Молоді почнеться 30-го травня і триватиме до 1-го червня включно. В програму Зїзду входять насамперед наради, з відповідними рефератами і дискусією, опісля баль, але кульмінаційною точкою буде без сумніву Фестіваль, що відбудеться в неділю, дня 1-го червня у великій залі Скул оф Фешин Дізайн Одіторіюм, при 23-тій вулиці між 7. і 8. евнями, та почнеться вже в годині 2:30 після полудня.

Фестіваль, якого головним організатором і керівником, є Ольга Дмитрів, буде складатися з трьох частин.

Першою точкою буде інсценізація образу Репіна „Запорожці пишуть лист до султана", сценарій якого приготовила М. Мілянович. Інсценізацію виконають під керівництвом Михайла Скоробогача члени хору проф. Кириченка, при чому будуть теж козацькі танці під керівництвом Івана Флиса. Будуть теж співи. Ролю Сірка гратиме Джеймс Габода, а Михайло Терпак в ролі кобзара допоможе вам перенестися думкою в ті преславні козацькі часи, коли в Україні ревіли гармати і коли українці вміли панувати, здобуваючи і славу і волю.

Другою точкою програми Фестівалю буде оперетка Ніщинського „Вечерниці", в яку включено теж танці. Оперету виконають молоді співаки з округи нюйоюської метрополії, а сольові партії співатимуть Люба Ковальська, Марія Боднар, Ольга Задорецька, Ольга Онищук, Євген Крук. Танцюватиме Оксанна Авраменко, але як танцювати! Та про це — іншим разом. Гратиме орхестра Осипа Снігура.

Третя точка Фестівалю — це Концерт. Вистачить сказати, що в цьому концерті візьмуть участь такі артистичні сили, як скрипачка - віртуозка Донна Ґресько та оперова співачка Марія Полиняк - Лисогір, що оце недавно віднесли справжній тріюмф на допомоговій імпрезі в Шикаго, а при цьому Молодечий Хор під управою Степана Марусевича, і це вже кожного переконає, що білет на фестіваль треба придбати в книгарні „Свободи", Сурми, або Нашого Базару вже сьогодні, зараз, бо завтра вже готово їх не бути.

мп

НА ГРАНІ ЕПОХ

(Докінчення зі стор. 2-гої)

диктатури і де найсильніший є перший між рівними. Той центр мав би охопити всі добра світу, встановити, що хто потребує та поділити те добро. Він мав би підрівнювати і культури, памагати слабшим та ладнати спори. Внутрі кожна держава може робити, що їй подобається, аби це тільки не нарушувало порядок і право та не шкодило другим народам. В основі Америка хотіла б досягти тим способом максімум індівідуальних свобід і мінімум соціялізму. Марксистсько-большевицькі теорії повстали на грунті спадщини по февдалізмі. З тою спадщиною не зумів впорятись капіталізм і створив клясові протиріччя. На базі тієї теорії та на деяких особливостях сходу виріс большевизм чи совєтизм. Він живе нині вже не помилками минувшини та недотягненнями західної господарської та соціяльної системи, але має свої цілі і стремління. Нині обєднались російський марксизм з російським націоналізмом і творять одну обєднану загрозу світові. Світ мав би бути спасенний східними рецептами та дістати волю у формі колективного посідання дібр. Все те мав би досягнути клясово-свідомий пролетаріят та його політичне заступництво — комуністична партія. Тактика тієї групи міняється, раз на ліво, раз на право, три кроки вперед, а два назад або й зигзаком, щоби лише дійти до диктатури робітництва, яке поможе обеднаному пролетаріятові всього світу дійти до центрального керівництва всіми добрами світу, до централько кермованої комуністичної культури, до епохи „соціялістичного братерства".

Величезна більшість суспільства світу і чути нічого не хоче про комуністичну догматику та східний соціялізм російського типу. Комуністам закидують нині диктатуру і тоталітаризм фашистівського типу. Ненависть світа до диктатур є велика. Мабуть з тої причини Москва нині дає полекші своїм складовим державам, щоб обманути світ і нібито виказати, що нема в неї диктатури і т.п.

Протилежности між заходом і сходом полягають ще в різниці традиції, відчування життя, життевих уладжень і в методах життя. На заході чоловік являється носієм покупної сили і від кількости гроша залежить його життевий рівень. Позатим він може робити, що сам хоче. Соціялізм немарксистського типу і християнізм хотіли б це вирівнати основними соціяльноми реформами. В східній системі чоловік на практиці являється знаряддям і жертвою большевицького тоталітаризму. Гуманізм там не має місця.

Обі групи, американізм та совєтизм, стараються переводити в життя засади соціялізму різними методами. Якраз методи і є рушієм всього того, що діється в світовій політиці. Вони рухають і працями парламентів і рад міністрів, ради безпеки і т. п.

Різниця думок і методів в осягнені одної цілі, добра людства, викликана інакшим розумінням життя старою і молодою генерацією.

Навязуючи до тих думок, можна сказати, що ми, українці, коли мати на увазі ці світові переміни, далі подібні до Франкового паралітика на роздоріжжю. Ми є обектом цього всього, що довкола нас діється. В горшку росіянства варимось і ми і тільки від нас залежить, чи втримаємось при житті, чи зникнемо в „общому котьолку". Отсе повинні ми мати на увазі, коли плануємо, що нам робити. Коли ж приходиться нам ратувати себе тільки власними силами, так бережім ці сили, скріпляймо їх і добільшуймо.

Інж. М. Селешко.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В АМЕРИЦІ НЕ ПРОПАЛА!

Підносяться такі голоси про українську молодь в Америці, з яких виходило б, що ця молодь уже цілком пропала для українського життя та українських ідей. Та є одиниці зі старшого покоління, що цю молодь таки розуміють, а навіть хвалять її за це, що вона робить. Я, що сама належу до цеї молоді, не хочу її ні хвалити, ні ганити, а тільки дораджую тим, що вже втратили надію на молодь, щоб добре приглянулись нашому теперішньому життю, церковному і народно-політичному, а потім запитали себе, яке то життя нині було б, коли б у ньому не було нашої молоді.

Я пильно прочитувала ті різні голоси, що були в „Свободі" про нашу молодь. Моя рада тим, що пишуть про цю справу, щоб памятали, що українська молодь в Америці то так як цей пупянок, котрий треба пильнувати і підливати, щоб він міг зацвисти і розвинутись в гарну квітку. Я теж порадила б тим, що цікавляться проблемою нашої молоді, прибути на зїзд Ліги Української Молоді Північної Америки, що відбудеться в Ню Йорку на Меморіял Дей, в готелі Ню Йоркер, сьома евеня і 34 вулиця. Там буде можна зорієнтуватись, ким є та українська молодь в Америці, чим займається, що думає про американські та українські справи і т. п. Будуть про це говорити представники молоді, буде дискусія, буде українська вистава, буде спорт, буде концерт з молодечим хором і молодими солістами-артистами. Усе це буде робота української молоді. Буде це тривати три дні й буде багато нагоди обсервувати, як наша молодь поводиться та як старається виявляти, що вона свідома цього, що вона є з українського роду та розуміє, які є її завдання.

Раджу прибути бодай на кінець Зїзду, що закінчиться в неділю музичним Фестівалем, який відбудеться під кличем „Наша дума, наша пісня, не вмре, не загине".

До старшого покоління маємо тільки таке прохання:

Прийдіть громадно і погляньте власними очима на довгі місяці тяжкої роботи молоді себто на цей Фестіваль, а потім судіть.

Теж не забувайте, що весь дохід з Фестивалю молодь призначила на допомогу українським скитальцям в Европі!

Оля Редчук,
Ню Йорк, Н. Й.

—o—

ДАЛІ ПРИСВОЮЮТЬ СОБІ НАШЕ!

Дітройська газета „Дзеннік Польскі" з 26 квітня б. р. помістила картун Генрика Архацкого „Чи вам відоме, що...", на якому є образ „Роксоляни-Анастазії Лісовської", а під тим грубий напис „Полька на троні султанів". Намальовано теж гробовець султана Солімана та „його жінки, Роксоляни".

Отсе є черговий доказ на те, як поляки користуються українськими славними іменами на те, щоб їх приписати Польщі й польському народові. Не будемо над тим багато розписуватись, бо це відомі речі. Недавно була в польській пресі глумлива заввага, що українці приписують собі Кульчицького, що вславився під Віднем, та що взагалі приписують собі цілу перемогу під Віднем, коли це була перемога польського короля Яна Собеского. Очевидно, що це неправда, бо українці пишуть про ту велику ролю, яку відіграло українське козацтво під Віднем та про Кульчицького як українця, чим він дійсно був, а не про поляка, яким поляки його роблять. Та це, що поляки тепер зробили, є просто їх видумкою чи брехнею, бож це історично доказана річ, що Роксоляна, жінка турецького султана Солімана II (1505-61), була українкою, попівною зпід Рогатина в Галичині, яка називалась Настя Лісовська. Її схопили татари в часі одного зі своїх наїздів на українські землі. Вона потім попала до султанського гарему і як жінка султана мала великий вплив на тодішню турецьку та світову політику, бо була розумна і спритна.

Й. Крупка,
Гемтремк, Мич.

ЖАРТИ

—o—

Правда — для розмови.

Старий віком дідусь розповідає унукові про свою поведінку за молодих часів і багато говорить, як то за його молодости хлопці бували все в церкві, як по божому жили, як то все були тверезі, а як потім усе те змінялося, доки не прийшли теперішні часи страшної деморалізації хлопців і дівчат.

Перестрашений унук звертається до дідуся:

— Забожіться, дідусю, що те все правда!

— Ох, Боже! Ні синку, це лише розмова.

ШИРШІ СХОДИНИ

„ОРГАНІЗАЦІЇ САМОДОПОМОГИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ".

В неділю, дня 11-го травня відбулися в Ню Йорку ширші сходини заснованої недавно „Організації Самодопомоги Нової Української Іміграції", завданням якої є всіляко допомагати новим українським переселенцям до Злучених Держав і відтяжити під цим оглядом існуючі вже допомогові організації. Сходини відкрив і ними проводив голова організації проф. Андрусів, поінформувавши приявних насамперед про дотеперішню працю. Виявляється, що нова організація, на жаль, не завжди зустрічає таке розуміння з боку нашого громадянства, головно деяких організацій, як це можна було сподіватися. В цьому були і головні труднощі. Проте, „перші леди" переломлюються і організація поступово здобуває собі належне розуміння і признання. Матеріяльні труднощі це друга проблема, яку треба насамперед розвязати. Організація докищо одержала тільки 100 долярів від ЗУАДКомітету на початкову роботу. Планується повести відповідну роботу, що забезпечила б організацію насамперед відповідними і необхідними фондами. До цеї праці належатимуть відповідні імпрези, виставки, реферати і т. п. Організація подбала вже за свій офіс, який повільно впорядковується та починає нормальну працю, головно піклування новими імігрантами безпосередньо після їх приїзду. Збирається теж адреси, де вони могли б дістати працю. Як іде про дальший розвиток організації, то планується створити відділи по всіх містах де вже є відповідна кількість нових імігрантів, як теж поділити організацію на відповідні секції, як допомогова, імпрезова, жіноча, студентська і т. д., кожна зі своїми окремими завданнями.

Наради були незвичайно річеві і тривали біля трьох годин, хоча з огляду на дещо запізнене повідомлення та на всілякі інші імпрези, звязані зі Святом Матері в цьому дні, на сходини зійшлася тільки незначна кількість членів.

О. М.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

16. травня 1907.

КАТЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ В ХАРКОВІ.

Дня 25. квітня в професорській раді харківського університету вислухано й одноголосно ухвалено доклад історично-філологічного факультету про заснування на цьому факультеті двох нових катедр: української мови та української історії. („Рада").

НОВА УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА В РОСІЙСЬКІЙ ДУМІ.

Дня 25. квітня вийшло перше число нової української газети „Рідна Справа — Вісти з Думи" в Петербурзі. У цій газеті беруть участь переважно посли з українських губерній, а також письменники-українці, що живуть у Петербурзі. Дуже гарна, проста селянська мова і цікавий зміст першого числа „Рідної Справи" подають надію, що ця газета досягне своєї мети. („Рада").

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ: ПРО СТАРІ ЧАСИ НА УКРАЇНІ.

Книжечка, якої наголовок подаємо, дуже важна й дуже цікава. Це перша правдива популярна історія України, написана нашим найславнішим історіком, проф. Михайлом Грушевським... Вона дає нам докладне поняття розвитку, а опісля упадку й відродження всієї України. В оповідання вплетені народні пісні й думи і тому роблять читання приємнішим та ще більше зближаючим цю книжечку до народу.

З ПРОМОВИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЛА В РОСІЙСЬКІЙ ДУМІ.

На засіданні Державної Думи в Петербурзі, дня 11. травня, промовляв у дискусії над земельною справою полтавський посол Сайко. З його промови замітний між іншим, такий уступ:

„Ще недавно земля в Україні належала тому, хто її орав! Начальство було виборне... Україна, мої панове, не була завойована. Україна прилучилася до московського царства, з ним подружилася як рівна, як вільний з вільним, аж в останній раз цариця Катерина наказала „весь народ зрівнати на один лад, знищити українську автономію з її республиканським порядком". І от в 1775 р. почали роздавати українські землі царським прибічникам за одну солодку усьмішку. Роздаровувались ті самі землі, що їх козаки обороняли, кладучи свої голови за кожний сажень... І от, панове, з того часу все зміняється на Україні... Від тоді, можна сказати, чорні хмари зависли над Україною..."

ЗАКОН ДЛЯ ОХОРОНИ ІМІГРАНТІВ.

Перед кількома днями губернатор стейту Ню Йорк підписав закон, на підставі якого кожний чоловік чи фірма, які займаються пересилкою грошей до краю і продажом шифкат, мусять зложити запоруку в сумі $15,000. Ціллю закону є охоронити імігрантів перед ошуством збоку несовісних людей, які приймають гроші до пересилки. До недавна кожному було дуже легко отворити пересилковий бизнес, бо на це не треба було дозволу („лайсенсу") ні запоруки. Намножилося повно приватних „банкирів", які вели банкові підприємства без ніякої урядової контролі.

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

CHRONIC COUGH

A cough which continues for several weeks may be considered "chronic." In some cases it can be a sign of something seriously wrong and should not be neglected.

A chronic cough may be attributed to any one of two dozen conditions. One of the most serious, of course, is tuberculosis of the lungs. Valuable time may be lost if a cough caused by tuberculosis is ignored.

Chronic sinus infection or infection in the nose may cause small amounts of mucus or pus to drop down the back of the throat, producing an irritation and hacking cough. Inflammation of the bronchial tubes, called bronchitis, is frequently at fault. A lingering cough may come from an irritation in the larynx, or voice box. A cough may persist for a long time after apparent recovery from pneumonia or other acute infections of the lungs. These are only a few of the many possible causes of a chronic cough.

A severe cough over a long period may swell out the small air tubes running to the lungs and plug them with mucus and pus. This is a difficult condition to treat.

If a cough lasts too long, and especially if other symptoms such as loss of weight or slight fever are present, it is advisable to consult a physician. Such a cough should not be ignored or treated by the victim with a succession of self-purchased cough syrups. A patient may buy a widely advertised cough medicine because he has heard that it controls cough. And, in fact, control of the cough can be effected simply by putting enough sedative in the patent medicine to "dope" the nerves from the bronchi. This, however, leaves the real cause untouched. Worse yet, it gives the patient a false sense of security, causing him to delay a visit to the doctor who, by personal examination, can determine the actual cause.

МЕМОРАНДУМ

Священного Синоду УАПЦ на еміґрації, підписане Митрополитом Полікарпом.

Ще минулого року вислано з Еслінґен у Віртемберґу до Організації Об'єднаних Держав Меморандум Священного Синоду Української Автокефальної Православної Церкви в справі українських скитальців у Німеччині. Передаємо це меморандум у скороченій, головно те, що відноситься до положення Української Церкви під гітлерівською і совєтською окупаціями.

* * *

Переслідування Церкви і релігії в Українській Соціялістичній Совєтській Республіці, як зрештою і в цілому СССР, привели до того, що в УССР перед початком другої світової війни не було жодного єпископа, цілі області були без церков і священиків. Відродження Християнської Церкви в Східній Україні в часі другої світової війни пішло з Західної України, яка під Польщею мала Православну Автокефальну Церкву, ієрархія якої подбала тепер про висвячення єпископів і духовенства для Східної України.

Організація церковно-релігійного життя в Україні в 1941-42 р.р. була актом самодіяльности самого українського суспільства. Німецька окупаційна влада в першому році війни з СССР не втручалась в церковне життя на українських землях, що й дало можливість його організувати. З літа 1942 р., коли Райхскомісаріят України поклав свою руку й на церковне життя в Україні Православної Церкви, проходило воно в атмосфері релігійної нетолеранції, з глибоким порушенням прав і канонів Східної Православної Церкви.

Тому не може бути мови про співпрацю Української Автокефальної Православної Церкви, її ієрархії й духовенства з німцями в часі окупації ними України, як те стараються представити чинники, ворожі українському народові в його боротьбі за самоозначення.

Брутальне порушення прав Православної Церкви і поругання св. її канонів в підпорядкуванні єпископів і духовенства генералкомісарам і ґебітскомісарам та зондерфірерам і різним ляндвіртам, втручання в справи християнського культу, розкуркування пристрастей в церковному житті на тлі національному, заборона всякого церковно-релігійного видавництва, палення св. церков, брутальне обходження з священиками по селах, переслідування, арешти, тримання по тюрмах і розстріли духовенства Української Автокефальної Православної церкви, — всі ці документальні факти відношення до УАПЦ гітлерівської влади, по суті теж антихристиянської, можна назвати „співпрацею" Церкви і німців хіба що з гіркою іронією.

Але ж трагедія тієї Церкви і її віруючого народу в тім була, що з увільненням від німецької окупації вони не мали жодної надії на щось краще: історія нищення Церкви взагалі, особливо ж Української Автокефальної Церкви, як національної Церкви, в попередніх роках совєтської влади з її державною атеїстичною доктриною не залишала сумніву, що совєтські декларації в час війни про свободу релігії і Церкви в СССР голошені й писані були не для Української Автокефальної Православної Церкви.

Та ж не тільки українська православна ієрархія і українське духовенство не мали віри в наступлення в СССР релігійної толеранції. Еміґрували на Захід, з відступленням німців, православні ієрархи Естонії, Латвії, Білорусі, Польщі і навіть т. зв. Автономної Церкви з України, епископат якої, здавалось, мав перед СССР політичні заслуги, визнаючи канонічну юрисдицію Московської патріярхії в Україні, коли епископат самої Російської Православної Зарубіжної Церкви не визнає над собою тієї юрисдикції.

Що названа православна ієрархія різних народів, яку смішно було б вважати „фашистівською", правильно оцінила вартість нової ери „релігійної свободи" в СССР, видно з теперішньої долі греко-католицької церкви в Галичині, зокрема з долі по війні ієрархії тої Церкви та її духовенства. Правдива свобода сумління, незалежність внутрішнього життя Церкви, виховавчий вплив її на народ в дусі національно-релігійних, моральних традицій — не можуть бути допущені в краю, де панує монопартійний державний режім, оснований на матеріялістичній доктрині. Цей режім є причиною еміграції з СССР, в тім і тисяч українського народу з церковною ієрархією та духовенством, як і причиною рішучої відмови вертатися на батьківщину, воліючи краще смерть на місці, хоч по батьківщині тужить серце людини.

В імя евангельських заповітів любови й милосердя, в імя признаних в культурному християнському світі засад гуманности й справедливости, ми просимо найперше ствердити священне право азилю для всіх політичних еміґрантів з українського народу, незалежно від того, коли хто з них і з якої місцевости еміґрував. Бо ж нема жодних правних і моральних підстав, по хронологічних і територіяльних даних виїзду одних вважати за правосильних до політичної еміграції, а других за рабів під'яремних, що їх треба повернути супроти їх волі.

Зі ствердженням священного права азилю, з якого користали в своїм часі на Заході і вожді комунізму, між ними сам Ленін, ми просимо правно оформити положення еміґрантів встановленням для них, як часово бездержавних, відповідних документів, як після першої світової війни встановлені були для еміґрантів зі Сходу міжнародньою згодою „Нансенівські пашпорти".

Розуміючи, що перебування тисяч української еміграції на окупованих німецьких землях може бути тільки часовим, як рівно ж і тимчасове скупчення більшости їх по таборах з удержанням від гуманітарних установ не може бути явищем нормальним і здоровим, ми просимо дальше заопікуватися розселенням еміграції, щоб мала вона собі місце під сонцем та змогла прикласти свою працю і здібности для спільного людського добра, для здобуття власних засобів до життя та для свого духового культурного розвитку.

Зважаючи на те, що українці — члени Української Автокефальної Православної Церкви складають собою суцільність з погляду національного, мовного, культурного і віроісповідного, ми просимо при організації переселення їх надати йому найбільш груповий характер; як що можливо, щоб ці корпорнє переселено було цих вигнанців у визначену країну, де розселено б їх організованими епархіями і парафіями, давши відповідні початкові засоби для існування і корисної праці наших селян, робітників і інтелігенції.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. [illegible] Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

6825. Воробець Марії і земляків з с. Горожанки і Гнильча від Воробець Івана.

6826. Кісіль Василя з с. Ланів, Львів, від Верещинський Івана.

6827. До рідних і знакомих з с. Полівці, Чортків, від Семанишин Володимира.

6828. Повханич Михайла, Морлюк Івана, Кушнір Федора, Єрега Миколи з с.Либохора, Турка, від Бонтей Степана.

6829 а). Смик Івана, Дзюба Івана з с. Мшанець, Тернопіль, від Смик Степана.

6829 в) Бортник Болеслава від Малий Петра.

6829 г). Мельник Методія, Каратеєв Івана з с. Синюшин Брід, деса, від Зубко Гарасима.

6830. Бусько Йосифа з с. Лубінь Великий, Городок, від Романінський Івана і Марії (Бусько).

6831. Прокопів Дмитра з с. Велдіж, Долина, від Мацалик Анни.

6832. Музичин Федя від Музичин Петра з с. Берлогів, Калуш.

6833. Вахнинн Семена і Параски, Корба Василя від Милан Василя.

6834. Швед Миколи з села Бортники, Барановичі, від Швек Михайла.

6835. Крізар Людвика з Буковини від Марко Андрея.

6836. Росцінська Анни і Катерини від Кулацька Анни з с. Лобізва, Лісько.

6837 а). Козакевич, Хацинський від Комарницький з Заліщик.

6837 б). Русиняк Яніни, Гербутова з Королеви Руської, Грибів, від Пилипчак з Волівця Горлиці.

6838. Гусак Петра і Возничак ВоВлодислава від Гусак Йосифа з с. Кіньське, Сянік.

6839. Дутчак Теодора з села Переволока, Бучач, від Дутчак Івана.

6840. Фіґура Марії від Фіґура Максима з с. Лотовиська.

6841. Яворський Гната від Яворський Миколи з с. Мелничного, Турка.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В записах просимо конечно подавати **групу і число.**

ЩО ПИШУТЬ?

II.

Праця в лісах на Сибірі.

У першому листі Ви нас запитували, як ми їхали з дому до Росії. То сталося так: Як прийшли „товариші", то ми нічого не знали, що нас будуть забирати. Ми жили так, як за нормальних часів: працювали на господарстві. Дня 10 лютого вночі застукали до дверей, а як ми отворили, то нам сказали: „За 25 минут уєжжаєте в другую область!". На подвірі стояли санки з привязаними кіньми і до 25 мінут ми вже були на санках. Те, що могли з собою вхопити, за такий короткий час, забрали з собою. Нас звезли до Топорова до школи і там ми побачили Ваших родичів. Я з Вашим татом жив добре і ми питаємо один другого, що то сталося і пощо нас сюди до Топорова привезли. Ми не знали того, що нас везуть до Росії. З Топорова повезли нас і інших до Холоєва на стацію радехівської залізниці. Тут нас запакували до товарових вагонів по 45 до 50 людей до одного і везли нас 22 дні, але куди, ми не знали. Дорогою давали води щодень, а їсти не давали. Казали, що то ви своє маєте й можете їсти.

Їхали всі разом: старі й малі, мужчини й жінки. Нас вилядували по 22 днях в Сибірі в Котлас. То є мала стація на залізниці. Там нас зігнали знову в школі, а було нас уже кілька тисяч людей. По двох днях забрали нас на санки і везли два дні. Ночували ми в школі. На другий вечер прибули ми на місце призначення і примістили 36 родин у двох бараках. Я з Вашим татом був усе разом. Тато все потішав, що в Росії буде добре. Але, як на другий день казали нам іти до роботи, а було 50 ступнів зимна, то хто не пішов, такий не дістав хліба. Отже, хто хотів жити, мусів піти. Я ходив з жінкою й донькою, тою, що тепер у Палестині. Ваш тато до роботи не ходив, то йому казали, що „старік не хочет работать". Одначе, як переконалися, що хоче, але не може, то признали обоім по 500 грамів хліба. Можна було також купити столової вівсяної каші, але Ваші родичі не мали за що купити тих 500 грамів хліба, що їм дозволили. Ми помагали, що могли, але не багато можна було помогти, бо ми самі недоїдали, а діти голодні були. Раз на тиждень я приходив до жінки й до дітей. Ми робили в лісі. Жінки робили близько. Як Ваш тато захворів, то мама іще ходила і завжди питалася мене, чи ще довго будемо на Сибірі. Правда, що дістали кілька пакунків від доньки Магди, але й то не помагало, бо тато вже перестав ходити. Тільки 5 місяців видержав на Сибірі, а як умирав, то я був при його смерті. Як тато помер, то мамі гірше стало, бо також захворіла, попухли їй ноги, руки, а навіть з лиця не можна було пізнати хто то є. Як командир побачив, що з мамою зле, то дав їй 25 рублів на життя, но й ми дещо давали, але не можна було вже помогти, бо й самі ми їсти хотіли. За два місяці забрали Вашу маму до дому старииків, а як забирали, то я при тім не був, лише моя жінка. Мама просила, щоб якщо ми їхали домів, щоб ми і її забрали. Однак ані ми до дому не їхали, ані мами не забрали. Вона померла десь у віддалі 700 кілометрів. Наш „посьолок", де ми працювали, називався Дябрин, а мама померла в Архангельську. Звідти приїхали люди, то нас повідомили, що там мама Ваша померла.

(Кінець буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 11. травня 1947 року помер
МИКОЛА ХОМОШ,
член від. 338 У. Н. Союзу в Монесен, Па.

Покійний полишив у смутку жену Павліну, сина Володимира і 3 доньки: Ольгу, Катерину і Гелену.

Похорон відбувся в середу, 14. травня, в укр. правосл. церкві, 17 ій Еве. — В. Й. П.!

Н. Куч, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 18. травня, 1947 р., в годині 1-ній пополудни, в салі Парохіяльній, 235 Карбон улиця. Уряд просить членів явитися на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — В. Могилєський, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Збори Рождества пресв. Богородиці, від. 259, відбудуться в неділю, 18. травня, в годині 2. пополудні в салі 1901 Вест 51-ша вулиця. — Осип Пелех, секр.

ТАРЗАН, ч. 1600. — Леопард слухає.

Коли Тарзан отворив залізні сіти, леопард, гаркаючи і плюючи, кинувся на нього,

„Присядь!" крикнула Тови. Як лише леопард почув її голос, він став лагідний як домашний кіт.

„Тепер можеш його нести" сказала дівчина розказуючим тоном. Розбавлений тим Тарзан підніс ката джунглів і йшов **за дівчиною.**

Після якої години Тови знову видала свій дивний оклик. Зноза закруту дороги прибігло три дикі леопарди.